

ZIRI-BERSOAK.—(EPIGRAMAS)

I. IRU BATEN

Ezin,—diño Joan Pedrok—
Buruan sartu jat,
Gauza bat izatia
Ratera iru ta bat.
Neure emaztia,—Marcos
Asi zan esaten,—
Demoniño ta mundu
Ta aragi da baten.

3.—Mundua, gizonak eta andrak.

Andrak galduta dauke mundua
Eta gizonak andren burua:
Alan galduta dagoz gizonak
Mundu ta gonak.

I—Somaketa edo asmaketa

(CHARADA.)

Bata milla bider
Esaten badezu,
Nere dena zer dan
Zuk esango dezu.
Somatzeko biya
Iruba ta bata,
Esan zenezake
Milla bider bata.
Nere guziya da,
Charra edo ona,
Soñian askori.
Ikusten zaiona.

R. A.

2.

Bart neugaz afaldu ta
Oira pozik joian
Joane, baña gaur illik
Billatu dute oian:
Ez egoan gaisorik,
Baña amets egin dau
Erriko medikuak
Dabela bisitau.

4.

Eskribauen egija
Eta andrian negarra,
Eta isilla atso zarra...
Guzurra da guztija.

(E. M.ª D. de Azcue.)

I—ITANASIA.

(ACERTIJO.)

Emango nituke,
Baldin banituke,
Bi chanpon chit pozik,
Asmatzia gatik
Itanasi ausen,
Dena chusen, chuſen;
Baña nola ez dedan
Ez bi, ain guchi bat,
Sayatu zaitezte
Debalde piſkabat:
«—¿Zer uste dezute
Ikusitzen dala
Edozein erritan,
Sugurrian ala,
Nun naitikan puzka
Ekentzen zaiona,
Eta orduban ta
Aundiyago dana?»

ASKANTZAK. urrengo lumero edo liburuchuan.

El deseo de publicar completos en este número los programas de los varios certámenes euskaros anunciados, nos obliga á retirar otros muchos originales que teníamos dispuestos

SECCION AMENA.

ZIRI-BERSOAK.— EPIGRAMAS

1.—Asto kontuak.

Ikusirik pasatzen	Semeak bereala
Astoak ugari,	Erantzun du: «¡Ené
Aita batek, algaraz	Oiek nere anaiak!
Dio semeari:	Ez nuen nik usté
«Begirakiok Pello,	Berorrek zituela
Ire anaiari.»	Orrenbeste seme. »

2.— Madalen arrazoia

Madalen ezkondu zan	Ama suyaren kontra
Bersolai batekin;	Pozoitua dago,
Zortzi garren illean	Ta alabak esaten du:
Poz aundiarekin,	«¿Nola geroago,
Eder eta galanta	Zortzikoak egiten
Seme bat du egin.	Oitua badago?»

SERAFIN BAROJA.

ASKANTZAK.

I.^{ko} Somaketarena: A-MI-LLA.

I.^{ko} Itanasiarea: ZULUA.

II.^{garren} SOMAKETA EDO ASMAKETA.

Beti bi alditan	<i>Biya</i> ta <i>iruba</i>
Egingo du <i>bata</i>	Dago Amerikan,
Erlejubak jotzen	Paraje on bat da
Badu ordubata;	Ez dala gerrikan.
<i>Biya</i> eta <i>bata</i>	Da nere guziya
Berak du egingo	Guchik ikusiya,
Zergatik makinak	Kabiyan jayo ta
Dion eragingo.	Mendiyan aziya.
Oeri ondoren	Izena ez beste
<i>Iruba</i> parata,	Dena det argitu,
Erlejubak duben	Ori bakarrik zuk
Chisme polit bat da.	Beazu somatu.

R, A.

ASKANTZA *urrengo lumero edo liburuchuan.*

El *Beti-bat*, de Bilbao, terminada la impresion de la interesante obra de Moguel, *Peru-Abarca*, ha comenzado á reproducir en sus folletines las conocidas *Fábulas morales*, (IPUI ONAK), dadas á luz á principios del siglo, por la distinguida escritora bizcaina D.ª Vicenta de Moguel y Elguezabal.

Muy en breve comenzará en el establecimiento tipográfico de don Joaquin Lorda, Pamplona, la impresion de un Catecismo, escrito para la diócesis de Navarra, en el bascuence comun en aquella provincia, por el presbítero D. Dámaso Legaz, vice-rector del Seminario de Pamplona.

SECCION AMENA.

III. garren SOMAKETA EDO ASMAKETA.

Lau ankeko batek	Kana gauza lasa
Egiten du bata;	Nai badezu pasa.
Bata ta iruba	Dana da zerorrek
Lau ankeko bat da;	Giyatzat dezuna,
Biya irubaekin	Iñoiz zuregandik
Biazu zerekin	Uzten ez dezuna.

R. A.

ASKANTZA *urrengo lumero edo liburuchoa*n.

II Somaketaren askantza: KU-KU-BA.

GALDERA.

Urtetan sartutako andre bati galdetu zioten beñ billera batean zer adiñ edo edade zuen.

—Ez dizutet esan nai, erantsun zieten, zeren izutuak geldituko ziznezteke; zuen artean baldin bada ordea nere urteak jakiteko gogo orren aundia duenik, asma lezazkike errez esango deanarekin:

«Nere semeak ditu nere urteen erdiak; nere illoba edo billobak bere aitaen irutatik bat, eta iuren artean biltzen ditugu, eun eta irurogei urte.»

Au jakiñik ez da nozki gauza gaitza zenbat urte ditudan asmatzea.

ASKANTZA *urrengo lumero edo liburuchoa*n.

SECCION AMENA.

¡AH ZUKAINKA!

«BARON DE LA CASTAÑA-REN» DOÑUBAN

Arotz bati beñ,
Ezan gabe zeñ,
Mandatu bat dendan
Ziyoten laja;
Azkar joateco,
Ez egoteko,
Presaz egitera
Ill baten kaja:
Lorentziyo kalian,
Brechatik chit aldian,
Irugaren bizitzan,
Nola Don Gazpar iltzan,
Ari neurriya artzeko an.

Nola arotza,
An zan arrotza,
Etzekiyen nonbait
Eche ura zan;
Dán, dán, golpe bi,
Ate berari,
Eman ordurako
Nezcacha an zan,
Ta egin ziyon galde;
«Don Gazpar Lizarralde,
Gaur goizian dana ill,
Ezin billatuz nubill,
¿Eche onetan BIZI al dá!

V. I.

Sarjento zardan bat zegoan erazkuzten pausoa kinto batzuei; errenkadaren eskiñetik oartzen zuen nor ta nor ez zan asitzen ezkerreko oñarekin ibiltzen.

- *De frente, paso regular, mar...* oju egiten dio kintoai. Abiyatzen dira, baña kinto batek botatzen du eskuyeko oña. Sarjentoak ikusirik zealdez bi zanko aldean eta chit ondoan biyak, esaten du deadarka:

—¿Zeñ da bi oñekin batean ibiltzen abiatu dan izoki aundi ori?

(S. BAROJA.)

V ETA VI^{garren} SOMAKETA EDO ASMAKETAK.

5

Bata da guztiok
Egiten deguna
Eta beti egin
Bearko deguna.
Bata biyarekin
Ez da gauza ona.
Ez dunak duenari
Ematen diona.

6.

Jesusen ondoan
Dago nere bata;
Bata ta iruba
Jankai guri bat da.
Da nere guzia
Gauza bat bizia,
Ez da nere dana
Inoiz jayo dana.

R. A.

ASKANTZAK urrengo lumero edo liburuchuan

Universidades de España. En compañía del Illmo. Sr. Obispo de Méjico se marchó á, aquella republica, habiendo permanecido constantemente á su lado, dándole pruebas de las relevantes cualidades de erudicion, de actividad y de celo que reúne, por cuyo motivo aquel docto prelado ha querido recompensar sus servicios, nombrándole canónigo de su catedral.

El domingo próximo se verificará en el Teatro principal de esta Ciudad la solemne distribucion de premios á los escritores laureados en los Juegos florales euskaros. Cooperarán á amenizar el acto la orquesta y el orfeon de la Academia municipal, que ejecutarán diversos aires bascongados. Por la mañana, de once á una, se celebrará en el mismo local el concurso de bersolaris, en el que se disponen á tomar parte varios de los improvisadores mas conocidos y afamados de la provincia. A la hora en que escribimos estas líneas no se ha formado aun el programa de esta fiesta.

SECCION AMENA.

ITANASÍA—(ACERTIJO.)

Azpaldi batian,
Echeko atian,
Beti gogoan det,
Agure zar batek,
Misteriyo aundiz,
Bost edo sei aldiz,
Zer kontatu ziran,
Esanaz segirán
Emango zirala
Bere-beriala,
Chorro bat, konfítez
Betia diana,
Asmatzen baniyon

Kontatzen zirana;
Eta beste gabe
Loro baten gisan,
Aguria onla
Kontatzen asi zan:
—«Apartetik jarri
»Ezkeroz begira,
»Ondo ikusten da
»Orla, urrutirá;
»Bertára ezkeru,
»Progatuba dago
»Ikusitzen dala
»Askoz guchiyago:

»Jarri ezkeroztik
»Beraren onduan
»Ipichikan ez da
»Ikusten orduan.»
Au da aguriak
Neri kontatuba,
Eta nik kostata
Nekez asmatuba.
Iñor bada zer dan
Jakiñ nai duanik
Sayatuta soma
Lezake nola nik.

V. I.

ASKANTZA *urengo lumero edo liburuchuan.*

V eta VI^{garren} somaketaren askantzak:

5.^{ena} LOTZA.— 6.^{ena} ARIYA

VII^{garren}

SOMAKETA

EDO

ASMAKETA

Bata ta iruba
Dago Donostiyan,
Urik ez da palta
An egun guziyan.

Biya ta iruba
Daigual non biya,
Au gabe amar da.
Jartzen amabiya

Bizi lekuchu bat
Da nere guziya,
Echean badet bat
Nik an len biziya.

R. A.

ASKANTZA *urengo lumero edo liburuchuan*

III ^{garren} ITANASÍA.—(ACERTIJO)

Jostatzeko izen bat,
Somatu detanak,
Zortzi justu-justubak
Ditu letra danak,
Eta bear bezela
Nastutzen badira
Gauza franko egoki
Osatutzen dira:
»Emango niyokena
»Pozikan biyotza;
»Jantzitzeko egiña;
»Jela bezin otza,
»Illezko apareju
»Guziak dutena;
»Nezka sardin-saltzalle
»Motz baten izena.

»Ageriyan ibiltzen
»Deguna da beti;
»Deitutzen diotena
» Atso lori bati.
»Bestia da apropos
»Iltzeko egiña,
»Bat izandu nuben beñ
»Altzaiduzko piña.»
Eta nere guziya,
Esateko garbi,
Olez egiñak daude
Gure ganbaran bi.
Gogoan daukat era
Nonbait ikusiya,
Iltzian lazaituta
Galdutzaz utziya

V. IRAOLA.

IX ETA X ^{garren} SOMAKETA EDO ASMAKETAK

9

Bata da chikiyak
Ematen dutena,
*Iru*ba aurchoak
Esan oi dutena;
*Bi*ya ta *iru*ba
Bizi da ezkongai;
*Bi*ya eta *bata*k
Luke ezkundunai.
Nere *gu*ziya da
Chit ongi janziya,
Bañan maiz ikusi
Oi da erantziya.

10

Bata eta *iru*bak
Artzen du titiya,
Eta piñuz bada
Ni ainbeste iya.
*Bi*ya ta *iru*ba
Da zur borobilla,
Jjiraka ibiltzen
Dana egur billa;
Eta bultatzelto
Da nere guziya,
Estaliya duben
Olezko ichiya

R. ARTOLA.

ASKANTZAK urrengo lumero edo liburuchoan

GIZON JAN GICHIKOA.

Ikusi dot Joan Anton
Jaten lapiko bijak
Eta ollasko bi andijak
Eta libra bat salmon.

Baña ardaorik ez eban
Artu nai bitartean,
Ze jan erdira artian
Egarririk ez eukan.

SECCION AMENA.

ZIRI-BERSOAK.—(EPIGRÁMAS.)

Itz-oneko gizona.

—¿Noiz pagatuko nazu,
Pello Mokorua,
Lau illabete ontan
Zor nazun durua?
—Pagatu nai nioke
Momentu denetan,
Baña paltarik gabe
An du bigar bertan:

—Ori esaten nazu
Egunero nerí,
Baña nigana ez da
Durua ageri....
—Esaten badiyot nik
Beti ori bera,
Siñale da itzeko
Gizona naizela.

Ondo erantsuna.

—¿Nork agindu dik iri,
Alper golosua,
Ostu eta jateko
Bakallo osua,
Apaltzeko ustian
Neukana jasua?

¿Orain orren kastiguz
Zer mereei dek ik...?
—Galdetzen dit ia, zer
Merezi dedan nik...?
¡Bi baso sagardo on
Ematen badizkit!

IV garren itanusiaren askantza:

Semea ezkongaiá,
Aita alarguna;
Aitonak emaztea
Zerura juana;
Aita bisabak illa

Bere andre ona:
Nere itanasía
Azaldua ona:
Iru aita ta seme
Eta lau persona.

C. de Otaegui.

XI garren somaketaren askantza: OÑASIA.

XII garren SOMAKETA EDO ASMAKETA.

Bata da gauza bat
Ikusten ez dana,
Eta gauzak ongi
Ikusteko dana.
Dendetan saltzen da
Bata eta *biya*,
Gauza on bat baita
Jateko ogiya,

*Iru*ba ta *lauba*
Dezu Donostiya,
Bañan alderdi bat,
Ez dena guztiya;
Eta da *diana*
Bizi-toki zar bat,
Bizi ziranakin
Zuk gordea anbat.

R. Artola.

ASKANTZA *urrengo* *lumero* *edo* *liburuchoan*

SECCION AMENA.

GIZONKERIJA TA GIZONTAZUNA.

(DIALECTO BIZCAINO.)

Ainchiñatar bat okerra,
Lagunik bako gizona,
Eta itsu zar bat ezkerra
Batzar askotan egona
Eta lagunentzat ona,

Batu zirian bein bijak
Taberna zulo batian,
Nun gauza azkoren ganian,
Guzurrak asko ta egijak
Iribijatu zirian.

«Neure ainchiñako guztijak,
—Ziñoan gizon zatarrak—
»Zirian odol garbijak,
»Gerran jeneral andijak,
»Bakian gixon bakarrak.»

Bere mosua izurturik
Itsua egon zan entzuten,
Eta esan eban suturik:
»Ez dogu euki guk itsurik,
Baña nik ea dot ikusten.»

Eusebio M.ª Dolores de Azcue.

BAI, EH?—Gizon batek toki batean ikhusi zuen etche berri eder bat, bainan osoki bertzeak ez bezala egiña. Ongi beha egon ondoan, bere lagunari erran zion: «Etche ederra da, bainan ezta herri hautan egin, nunbait bertze toki urrun zenbaitetan egina ditake.»

XIII *garren* somaketaren askantza:—LAGATZA

V *garren* itanasiaren askantza: —ABEL.

XIV *garren* SOMAKETA EDO ASMAKETA.

Bata eta biya
Dalarik jankaiya,
Ez da aragiya,
Ain guchi arraiya.
Bata, Biya, laba,
Janari zuriya;

Bata eta laba
Esneki guriya.
Da nere *guziya*
Indarrez janziya,
Indarzubagoko
Gauzik ez da iya.

VI *garren* ITANASÍA. — (ACERTIJO.)

Mendiyan jayo,
mendiyan asi,
errirá etorri ta nausi.

ASKANTZAK *urrengo lumero edo liburuchuan.*

SECCION AMENA.

ITZ-JOSTALLUA.

Pozez eta kontentuz, Pachiku zegoan,
Aranoko elizai zalako ustean,
Baña ¡gizagaisoa! inon etxegoan,
Chomin para zutela jakin zuenean.
¡Zer, egia ote da esaten dutena,
Kredoa inoiz jakin ez duen gizona
Izendatu dutela ¡ai au nere lana!
Aranoko sakristan egingo duena?
Ez gaitun alperrikan egon esperantzan,
Zion emazteari, ainbeste urtetan
Chiminirik gabeko echetzar orretan
Urte askoz ondocho bizitzeko asmotan!
Maricho, adi nazan, (baña isillikan,
Kutizia degula ez dezaten esan:)
«Chapelgille baldin nik ikasi baniñan,
Bururik gabe danak jaioko zitunan.»

C. de Otaegui.

Ondarrabian Azaroaren 23-an 1880-an.

XIV ^{garren} somaketaren askantza:—ARRAZOYA.

XV ^{garren} SOMAKETA EDO ASMAKETA.

Bata da bechaoa,¹
Musikan da biya,
Goi-goiko dorañon
Iristen da iya.
Mirabe gazteak
Bata ta iruba

|||
Ariñ ibilli oi
Duben gauza bat da
Eta nere danak
Berez duben griña
Da ematekoa
Ikutu ta miña.

R. Artola

ASKANTZA urrengo lumero edo liburuchuan.

(1) *Bechaoa*, vocal.